

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN

Rogierlaan, 38, bus 11

8400   OOSTENDE

5de jaargang, nr. 4, december 1975.

SINTERKLAASVIERING

Vrijdag 5 december te 20 u. heeft de Sinterklaasviering plaats van "De Plate" in het "Vossenhol" (rechtover het oude kerkje van Stene-Dorp). Onze trouwe leden hebben ongetwijfeld al hun deelname aan het mossel-souper door overschrijving van 150 Fr. vereffend. De avond wordt opgeluisterd door de folkloregroep "Het Portje van Oera" dat oude en moderne folklore-liederen uit een rijkgevuld repertoire zal zingen.

JAARLIJKSE VEILING

Leden die op de algemene vergadering van 27 januari a.s. stukken willen laten veilen worden verzocht dit kenbaar te maken tegen 5 januari 1976, teneinde deze in ons januari-nummer te kunnen opnemen.

Gelieve dus eens na te kijken of U geen boeken, brochures, programma's, catalogussen, platen, plannen, gravures, affiches, maatschappijborden, enz... in het dubbel bezit.

Mogen we er echter op wijzen dat er enkel voorwerpen met heemkundige interesse voor Oostende en de kuststreek, desnoods ook West-Vlaanderen, kunnen geveild worden.

Een klein briefje gericht aan O. Vilain, Rogierlaan, 38, bus 11, 8400 Oostende volstaat.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Het Heemkundig Museum is open iedere zaterdagvoormiddag van 10 tot 12 uur. Leden hebben steeds gratis toegang op vertoon van hun lidkaart 1975/76.

TIJDSCHRIFT "DE PLATE"

Sommige leden hebben zich niet in regel gesteld om hun lidgeld 1975/76 te betalen. Hierdoor ontvangen zij ons tijdschrift niet meer. Indien U hoort dat er zijn die zich daarover beklagen dan kunt U als goed lid onze rekeningnummers overmaken :

750-9109554-54 (An-Hyp, Oostende)

384-0051822-11 (Bank van Brussel, Oostende)

Het lidgeld bedraagt :

100 Fr. gewoon lid

300 Fr. steunend lid

500 Fr. beschermend lid.

MARINE-ACADEMIE

Door de Marine-Academie werd een heel belangrijk boek uitgegeven over "De Zeeassurantie te Antwerpen en te Brugge in de zestiende eeuw". Dit boek (178 blz.), geschreven door Henry L.V. De Groote kan besteld worden bij de Marine-Academie, Steenplein 1, 2000 Antwerpen door overschrijving van 350 Fr. op rekening nr. 000-0416757-45.

O.V.

JAARBOEK VAN DE BOND VAN DE WESTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

Het eerste gedrukt Jaarboek 1975 (200 blz., geïll.) van de Bond van de Westvlaamse Volkskundigen is van de pers gekomen. Het bundelt de bijdragen en kronieken welke tot nu toe de inhoud van 't BEERTJE vormden, en de referaten van de studiedag in 1974 door de Bond ingericht.

De referaten zijn : Bakelandt in de geschiedenis en de volkskunde (S.Top). Het moordlied in de Westhoek der Nederlanden in Frankrijk tot 1860 (A. Lowyck), Iconografie van de straat- en marktzanger in Vlaanderen (W.P. De Zutter).

De bijdragen : Ik kom van Kanegem (M. Cafmeyer), De maatschappij Gaaibolders (H. Demarest), Publieke veiling van de stoeldraaijerij Herman Hunsken (J. Geldhof), Liefde en huwelijk in twee Westvlaamse gelegenheidsliederen (H. Stalpaert).

Tenslotte een 5-tal kronieken.

Bestelling door storting van 350 Fr. op rek.- nr 000-0451263-19 op naam van de Bond.

Andere uitgaven zijn nog te bekomen :

M. Cafmeyer : Van doop tot uitvaart (250 Fr.)

F. Debrabandere : Van voornaam tot achternaam (205 Fr.)

Schrift 2 : H. Bloedt (175 Fr.)

Schrift 3 : Ambacht en bedrijf (150 Fr.)

Schrift 4 : De jaarkrans (175 Fr.)

Wonderlijk leven van de Heylige Godelieve (fac-simile uitgave van de 18e eeuwse editie) (120 Fr.)

Chr. Devyt : Westvlaamse windmolens (400 Fr. geb.).

W. Verlonje.

VEILINGPRIJZEN

Bij Boekhandel Moorthamers te Brussel werden in november volgende werken i.v.m. Oostende geveild :

- The commentaries of Sr Francis Vere (over de slag van Nieuwpoort en het Beleg van Oostende) uitg. 1657 16.000 Fr
- Belagerung von Ostende. Journal oder eigentlich Taglischs Register vor all gedenckwürdigste Sachen (1604) 26.000 Fr
- Philippe Fleming : Oostende. Vermaerde/gheweldighe/lanckduyrighe/ende Bloedighe Belegheringhe/Bestorminghe ende stoute Aenvallen(1621) 16.000 Fr.
- Mémoire sur Ostende avec les moyens dont on pourrait se servir pour s'en rendre maître ; manuscrit : 14 fols + plan 18.000 Fr

Bij deze prijzen dient men nog 21 % kosten te rekenen.

O.V.

Toevallig heb ik de hand gelegd op een afschrift van een oorkonde, die in het stedelijk archief bewaard werd en van juli 1794 dagtekende. (1) Door de gezworen landmeters en prijzers van het land van den Vrijen, J. Van Sieleghem en J.F. Ramoudt wordt er in de schade be- raamd welke de Weduwe van Pieter Rotsaert in juli 1794 had geleden door het onder water zetten van de Sint-Catherina-Polder.

Deze vrouw was toen pachteres van een hofstede, genaamd " 't Blauw Kasteel", hofstede die later tot herberg gediend heeft en sedert ja- ren reeds, met de uitbreiding van de stad, verdwenen is, om alleen nog te blijven bestaan in de herinnering van oude Oostendenaars en vooral in de naam van een stadswijk die iedereen genoegzaam kent. In zijn "Toponymisch Woordenboek" citeert Karel de Flou voor "'tBlauw Kasteel" als oudste tekst een advertentie in augustus 1829 gedrukt en waarin er spraak is van "Hofstede het Blauw Kasteelken" in de ge- meente Stene. Het grondgebied van Stene heeft zich namelijk tot om- streeks 1870 uitgestrekt tot aan het huidig Burgerlijk Hospitaal en zelfs door een soort inham tot aan de plaats waarop in 1900 de Sint- Jozefskerk gebouwd werd of althans de grondvesten er voor gezet. De akte van 1794 is buitengewoon belangrijk, niet zozeer omdat zij van deze hofstede gewaagd, dan omdat zij herinnert aan een zeer be- langrijke gebeurtenis, namelijk de inname van Oostende door de Fransen op 1 juli 1794.

De Engelse troepen die onze stad tegen de Republikeinen moesten ver- dedigen en waarvan de later zo beroemd geworden hertog van Welling- ton, toen nog maar Sir Arthur Wellesley, een regiment aanvoerde, na- melijk het 33ste (met als graad van luitenant-kolonel) hadden in de maand juni heel het omliggende onder water gezet met het onvermijde- lijk gevolg dat een groot gedeelte van de oogst verloren ging en heel weinig gered kon worden.

Ziehier trouwens hoe deze akte opgesteld werd.

"Extrait uit het Cohier van Prijzie der beschadigde en vernietigde vruchten in den polder van Sinte Catherine nevens de stad Oostende ter cause van d'inomdatie der zeewateren gevloeid zoo door de

-----
.../...

(1) deze oorkonde is in vlammen opgegaan bij de brand van de Stads- bibliotheek op 27 mei 1940.

.../...

Catherinesluis binnen de zelfde stad als door de coupuren en der zeedijken, bij orders van den Generaal Majoor Stewart in den dienst van zijne Britaniquc Majesteit en ten dien tijde commandant van het voorzeide Oostende, begonnen op de 16° der maand juni 1794 en geëindigd of afgetrokken den 2^e juli daarna, datum van het overgaan der zelfde stad aan de Franschen".

De Generaal-Majoor had dus de polder doen blank zetten vanaf 16 juni. Hij had niet alleen de sluis van de polder doen openen, doch ook nog de zeedijk op verschillende plaatsen doen doorbreken en de pachteres van het Blauw Kasteel leed hierdoor veel schade.

De akte bevat een opsomming van al het groente dat door het water bedorven werden : bonen, erwten en vitsen, waarvoor de schade zeer groot was en die als totaal verloren moest beschouwd worden, dan het gras, waar het grootste gedeelte, het sukrioen, de tarwe en het klaver waarvan de helft bedorven was, terwijl de haver voor drie zevenden slechts als verloren beschouwd werd.

Al de schade werd in rekening gebracht en werd geschat op 647 pond, 11 schellingen en 1 stuiver. Er werd weliswaar ook nog 72 pond gerekend voor de schade geleden door het gebruik van de weiden als park der militaire voitures en exercitie van de artillerie.

Ziehier thans enkele bijzonderheden nopens de inname van de stad. Den 1 juli 1794 's avonds te vijf uur kwamen een vijftal franse huzaren met een officier aan de ponton ten Oosten van de haven. Zij deden zich met hun paarden overzetten, doortrokken de stad en reden langs de Westpoort weer uit, het gros van hun leger tegemoet. Enige uren later was dit leger voor de stad en het Schepencollege ging voor de Westpoort staan om aan de franse Generaal Moreau de sleutel van de stad aan te bieden. De overhandiging van de stads-sleutels en de aankomst van de huzaren aan het ponton zijn door de Oostendse kunstschilder Richard Hansoul op doek gebracht, evenals zovele andere kunstvolle schilderijen die de geschiedenis van Oostende weergeven. Deze merkwaardige schilderijen werden destijds in het museum van het Fort Napoleon op de Vuurtorenwijk tentoongesteld en bevinden zich thans ergens op het Stadhuis en het Vredegerecht.

Ed. Vanalderweireldt.

Duinendoornbessensap

Kent U de DUINDOORN (*Hippophäe rhamnoidi*), een tot drie meter hoog groeiende heester met grijsberijpte doornige bladeren, die nog op vele plaatsen van onze kust voorkomt.

Vanaf september staan er op deze typische duineheester oranjebessen die buitengewoon rijk zijn aan vitamine C en ondermeer zeer gewaardeerd worden door diverse vogelsoorten.

De meeste mensen bekijken deze bessen met een niet gerechtvaardigd wantrouwen. Dat deden de Duitsers echter niet tijdens de bezettingsjaren van W.O. I en II, toen ze sommige kustbewoners ertoe verplichtten deze bessen voor hen te plukken. Zij verwerkten ze dan tot een vruchtensap of een jam die boordevol vitamine C zat.

Duindoornbessen worden best getrokken in oktober, juist voor het inzetten van de vorst. Volgens kenners zijn ze echter het best wanneer men ze trekt onmiddellijk na de eerste vriesnacht. De geplukte bessen worden van de steeltjes ontdaan, gewassen en door de fruitpers gestoken. Voor 2 liter sap voegt men er 1 kg. honig bij en 400 gr. rietsuiker, waarna het geheel goed gemengd wordt zonder koken. Het sap wordt geserveerd aangengelgd met water.

Om er jam van te maken gebruikt men de bessen zonder ze door de fruitpers te doen. Samen met de hierboven opgegeven hoeveelheden honig en rietsuiker laat men het geheel zacht opkoken, gelijk men met andere jam doet.

Geproefd en opgetekend in de slachtmaand van het jaar 1975. Heerlijk zeg.

J.B. Dreesen.

OESTERPUTTEN TE OOSTENDE IN 1902

Op een stadsplan van Oostende, in 1902 gedrukt by "Editeur Georges DAVELUY, imprimeur-lithographe de la Cour, 105, rue de Chapelle Ostende" zijn volgende oesterputten vermeld :

1. LA MAREE - VAN GRAEFSCHPEPE,
Van Iseghemlaan, rechtover Laboratoriumstraat.
2. LOUIS JANSSENS
Hoek Langestraat en Schippersstraat.
3. VAN GRAEFSCHPEPE, Nieuwstraat (kant Zeedijk, nabij de Visserskaai).
4. JANSSENS EN MESTDAGH
Mariakerke (Raversydestraat, achter de Hydro)
5. Roger LÖHR
6. STICKERS, STRACKE & C°.
7. H. DESMET
Deze laatste drie oesterputten (nrs. 5, 6 en 7) waren alle gevestigd aan de costelijke oever van de haven, ter hoogte van de huidige zeemachtbasis.
8. PAVOT (sans prise d'eau - zoals vermeld op de kaart)
Kappellestraat, tussen de Oost- en Sint-Paulusstraat, ongeveer op de plaats waar nu de Priba is.

J. H. K.

"SJHONE" of "SCHONE" : Spelling is conventie

Er is de laatste tijd wat kritiek geweest op de spelling door mij gekozen voor het weergeven van onze zoetgevooisde Oostendse klanken. In het laatste nummer van "De Plate", uitgave van de gelijknamige lokale heemkundige kring, schrijft J. Klausning dat de weergave "sjh" eerder bij het Panse dialect hoort, en dat ik de "sch" had moeten behouden in woorden als "sjh^oanste", "sjhonder", enz... Ooit heeft wijlen Bertino alias Berten Lingier, de schrijver van het lied "Ostende oender woater" een stukje geplaatst in één van onze lokale weekbladen, waarin hij mijn keuze van de "oa" in "woater" betwistte en verzekerde dat ik "ao" had horen te schrijven omdat je de "a" zogezegd het eerst hoort ? Er kan natuurlijk nog heel wat kritiek uitgebracht worden op de spellingregels in mijn Oostends Woordenboek, maar spelling is en moet wel conventie blijven, m.a.w. als mijn vrouw en ik zouden overeenkomen in onze brieven naar elkaar het woord "liefste" te schrijven als "llieffste", dan hebben wij dat recht, het is een conventie geldend voor ons beiden. Wat dan met het Franse "beaux" en het Engelse "a wild knight" (of "boo" en "e wajlt najt") ?

Men kan natuurlijk kritiek uitbrengen en bijvoorbeeld naar voor schuiven dan men het liever anders had gezien, maar foutief kan het niet genoemd worden. En wat nu de klanken "sjh" betreft : daar is een wezenlijk verschil tussen A.B.N.- sch (s+ch), Oostends sjh (sj + ch) en Pans sj (enkel sj)! De Oostendse leerkrachten Nederlands weten maar al te goed hoeveel er gedokterd moet worden aan de uitspraak van de "sch"! Maar er zijn ook heel wat mensen die niet weten dat er een verschil in uitspraak bestaat tussen A.B.N.- "schoon" en Oostends "sjhoon"...

De meeste kritiek werd nochtans, door diverse mensen uitgebracht op mijn optie "ai" voor de klinkers in "ochaire menhaire" ... Die "ai" is nochtans goed te duiden door dezelfde weergave in vele Franse woorden ("pair", "aile"), Engelse ("stair", "chair") ; nochtans werd mijn keuze bepaald door de schrijfwijze van deze klank in de vroegst geschreven Germaanse taal, het verdwenen Gotisch "stains" (=steen), "ains" (=een), enz. Ik heb dus duidelijk willen weergeven dat wij in Oostende met onze "ai"-klank dezelfde klank hebben als de Goten meer dan duizend jaar geleden. Maar ik had inderdaad evengoed andere tekens kunnen kiezen : het Zweeds voor "leraar" is "lärare" wat klinkt als "lairare", het Oudengels voor "zee" was "sae" en het werd uitgesproken als het Oostends "sai" ...

Spelling is conventie !

Roland Desnerck.

Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde

REGLEMENT

Artikel 1.

De Raad van Beheer van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde heeft in de vergadering van 17 oktober 1975 beslist een prijs uit te loven voor de beste heemkundige bijdragen die in 1974 of 1975 in West-Vlaanderen verschenen zijn. De eerste prijs bedraagt 5.000 frank, de tweede prijs 3.000 frank, de derde en de vierde prijs elk 2.000 frs ; er worden drie aanmoedigingsprijzen van 1.000 frank toegekend.

Artikel 2.

De auteurs moeten in West-Vlaanderen geboren zijn of er sedert 1970 wonen ; ze mogen de leeftijd van 60 jaar niet hebben bereikt op 31 december 1975.

Artikel 3.

Bijdragen die in aanmerking komen :

- a. Studies van heemkundige (in de ruime zin van het woord) aard : zoals historische, taalkundige, heemkundige, familiekundige, over een Westvlaams onderwerp.
- b. De studie moet verschenen zijn in een tijdschrift of jaarboek van een vereniging die bij het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde aangesloten is.
- c. De publikatie moet origineel zijn en mag in geen enkele andere publikatie verschenen zijn.
- d. De bijdrage moet ten minste 2000 woorden tellen, de voetnoten niet meegerekend.
- e. De auteurs mogen met niet meer dan één bijdrage aan de prijsvraag deelnemen.

Artikel 4

De auteurs sturen 5 overdrukken of fotokopieën van hun artikel (of vijf exemplaren van het tijdschriftnummer waarin het verscheen) vóór 31 januari 1976 aan de administratief sekretaris van het Verbond : R. Six, Generaal Lemanlaan 83, 8320 Assebroek - Brugge 4. In de begeleidende brief worden ze verzocht hun adres en geboortedatum mee te delen.

Artikel 5

De jury bestaat uit vijf leden, aangesteld door de Beheerraad van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde, Slechts drie juryleden zijn tevens lid van deze beheerraad. De leden van de beheerraad kunnen niet aan de wedstrijd deelnemen.

Artikel 6

De uitslag zal bekendgemaakt en de prijzen zullen uitgereikt worden op de jaarlijkse goudag van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde.

1975 JAAR VAN HET BOUWKUNDIG ERFGOED

De Noorse Stallingen.

Nog niet zolang geleden ademden
de Noorse Stallingen en hun omgeving
nog kalmte en rust ....

Maar ruimten moeten in onze moderne
wereld opgevuld worden en dan liefst
met wagens ...

Voor 1898 bevonden zich de Koninklijke Stallingen op de terreinen die tegenwoordig worden ingenomen door het Europacentrum, dwz tussen de Vlaanderenstraat en de Christinastraat. In 1896 verkreeg Leopold II van de Staat dat zij dit terrein van 22a50ca aan de Stad Oostende afstond voor één storting van 180.000 Bfr. en 10 annuïteten zonder interest aan de Civiele Lijst, op uitdrukkelijke voorwaarde dat de Stad Oostende er een Theater op zou bouwen. Deze Stallingen werden dan ook afgebroken omstreeks 1898. Zij werden vervangen door de Noorse Stallingen, die volgens een aanduiding op de twee ingangspoorten, in 1904 gebouwd werden op een terrein aan de Koninginnelaan dat voor dit doel door Koning Leopold II aangekocht werd. Eigenaardig is wel het feit dat deze stallingen nooit als zodanig gebruikt werden, zodat zelfs geen enkel paard er zijn intrede deed. In 1928 werden de lokalen ter beschikking gesteld van de Stedelijke Technische School, die ze gebruikten tot 1959, jaar dat ze naar de nieuwe gebouwen aan het Zeestation verhuisden. Sedertdien werden de Noorse Stallingen na de nodige aanpassingen gebruikt als Sportcentrum. Waarschijnlijk was de architect de heer Alexander MARCEL (Paris 1860-1928), lid van het Instituut en hoofdarchitect van de Burgergebouwen en Historische Monumenten. Koning Leopold II leerde hem kennen op de tentoonstelling van 1901 en gaf hem opdracht voor de Japanse Toren en het Chinees Restaurant te Brussel, alsook voor het Noors Chalet te Raversijde. Ondanks de constructie in hout heeft dit enige houten bouwwerk in onze stad goed de tand des tijds doorstaan. In de laatste jaren wordt het echter minder goed onderhouden, daarvan getuigt de afgebroken torenspits op het hoofdgebouw, die er dan ook nog zielig blijft bijhangen. Ook stellen we ons, telkens als we de onlangs gedeeltelijk ingestorte schuur te Stene passeren, de vraag hoe men daar aan die ruime ingang deur met spiraalmotief afkomstig van de Noorse Stallingen is geraakt.

Ook werd door het afbreken van de STENEN BANK (een van de weinige Jugendstillmonumenten in onze stad) en het doen verdwijnen van de parkjes die voor de Stallingen lagen ten bate van enkele parkeerplaatsen, heel de omgeving geweld aangedaan.

Laat ons hopen dat van de klassering van dit enig houten kunstwerk in de naaste toekomst werk wordt gemaakt en dat het op deze manier voor verdere aftakeling behoed wordt.

J.B.Dreesen.

De Oostendse handel op China nader belicht

=====

Van de hand van K. Degryse, navorsingsstagiair van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, verscheen een korte studie, getiteld "De Oostendse Chinahandel (1718-1735)" in het "Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis", deel 52, 1974, nr. 2, blz. 306-347.

Dit artikel beperkt zich tot de eigenlijke handel. Gegevens over de materiële organisatie van die handel (zoals de schepen, de bemanning, de reisroute en de uittreding) vindt men in zijn onuitgegeven licentiaatsverhandeling, die dezelfde titel draagt.

Een uittreksel uit het scherpzinnige "besluit" :

"In essentie ging het om het uitwisselen van het "Europese" zilver tegen de Chinese thee. De zijde, het tweede belangrijkste Chinaproduct, nam in die handel reeds een veel geringere plaats in, terwijl het porcelein eerder bij toeval en tegen de zin in van de directeurs, in relatief belangrijke hoeveelheden Oostende bereikte.

Verder vereiste deze handel een zeer grote ervaring zodat goede supercargo's uiterst zeldzaam waren. De onervarenheid van sommige Oostendse supercargo's werd dan ook handig door de Chinese overheid uitgebuit om een belangrijke belastingverhoging op die handel af te dwingen."

Knap en lezenswaardig werk !

E. SMISSAERT.

JAN-IN-DE-ZAK

Op de jongste bestuursvergadering van De Plate :
Punt Tijdschrift : "Geen opmerkingen ?" vraagt de secretaris.

"Ja," ik heb klachten over de culinaire folklore" zegt Jef
Klausing.

Jan Dreesen kijkt even sip, maar Jef vervolgt : "M'n vrouw
heeft volgens het laatste recept een Jan-in-de-zak gemaakt. Niemand
heeft er van gegeten".

Jan Dreesen kijkt nog sipper.

"En toen is m'n vrouw met die Jan-in-de-zak naar den Hof ge-
weest en heeft die aan de zwanen gegeven, die er wèl van gegeten
hebben".

Jan Dreesen kijkt al opgelucht, maar Jef eindigt laconisch met
"Maar na een poosje zijn de zwanen gezonken !".

HET MANNEKE-IN-DE-MANE

De Volksalmanak voor dewelke we ieder jaar publiciteit maken, blijft
het maar vertikken om de Vlaamse kust bij West-Vlaanderen te rekenen.
Oostende's donderdagmarkt staat bij de Westvlaamse marktdagen nog
altijd niet vermeld. En zeggen dat die donderdagmarkt de belang-
rijkste is. Veel roemrijke zonen blijken er te Oostende niet te
zijn. Alleen Jan Olsen geniet de eer van het Ridderschap te hebben
gekregen.

O.V.

ANTIkwARIAATSPRIJZEN

"La Compagnie d'Ostende et son activité coloniale au Bengali"
(1944) dat verleden jaar nog tegen 900 Fr. te kopen was werd nu aan-
geboden tegen 1.500 Fr. "James Ensor" door André De Ridder gepubli-
ceerd in de reeks "Maîtres de l'art moderne" (1930) was te koop tegen
800 Fr.

KAREL JONCKHEERE

Na "De vogels hebben het gezien" en "Waar plant ik mijn ezel?"
heeft Karel Jonckheere nu het derde deel van zijn memoires laten
verschijnen. De titel luidt "Mijn dochter wordt Sirene" (uitg.
Manteau, 225 Fr.)

Waarschijnlijk is het omdat we zeer streekgeboden zijn dat we
met heel veel genoeg de persoonlijke herinneringen van Karel
Jonckheere uit zijn Oostende van 1937 tot 1939 hebben gelezen. Wij
vinden daar echt de grote verteller in terug die met tientallen anek-
dotes de vooroorlogse periode in onze stad weer tot leven brengt.

Persoonlijk hadden we het genoeg Jonckheere op de Boeken-
beurs te Antwerpen een voordracht te horen geven over wat zijn me-
moires, wie schrijft er en voor wie zijn ze bestemd.

We wachten met ongeduld op deel 4.

O.V.

ZONDER PRINSEN OF PRINSESSEN

Herman Moerman die iedere week in het lokaal publiciteits-
blad TIPS een cursiefje schrijft onder de schuilnaam Topsy zal tal-
rijke van deze stukjes in een bundel onder de titel "Zonder Prinsen
of Prinsessen" laten verschijnen. Intekeningsprijs 145 Fr., na
verschijnen (13 december) kost het 175 Fr.

In 1961 publiceerde Henri ANRYS een zeer interessant werk "Congé pour mourir".

Thans is er een tweede druk van de pers gekomen, verbeterd en aangevuld.

We denken dat heel veel Oostendenaars voor dit rijk gedocumenteerd werk zullen geïnteresseerd zijn. Het geeft immers de geschiedenis van de Belgische Zeemacht gedurende de oorlog op zeer bevattelijke manier weer. De ondertitel luidt immers "Les belges dans la guerre navale 1939-1945".

We lezen er in hoe Victor BILLET al het mogelijke gedaan heeft om een Belgische Zeemacht in Engeland gecreëerd te krijgen. Hoe hij daar in lukte, maar geen kans kreeg om er korvetkapitein te worden. De Belgische Regering verkoos Timmermans.

Daarom ging Billet zich terug aanwerven bij de Royal Navy en nam in 1942 deel aan de raid op Dieppe, alwaar hij sneuvelde. Vandaar de titel "Congé pour mourir". Na deze eerste 100 bladzijden volgen er nog meer dan 300 over de verdere geschiedenis van de Belgische Zeemacht. (Uitgave Pierre De Meyere, Brussel. Prijs : 480 Fr.)

O.V.

INDUSTRIELE ARCHEOLOGIE

Op 15.2.1975 werd het "Centrum voor Industriële archeologie, v.z. w." opgericht, De zetel is gevestigd in de Koninklijke Bibliotheek te Brussel.

Het ligt in de bedoeling van de vereniging enkele materiële getuigenissen bewaard te krijgen, door een inventaris samen te stellen van oude industriële gebouwen en werktuigen, door te proberen een inzicht te krijgen in de technologische evolutie.

Aldus organiseren de NMKN en het Gemeentekrediet van België van 29 november 1975 tot 4 januari 1976 te Brussel (Pachecolaan 44) reeds een tentoonstelling "De industriële archeologie".

In de prospectus lezen we : "De ontwikkeling die we thans kennen, dreigt nochtans de materiële sporen van deze 19e eeuwse toestand onherroepelijk uit te wissen. De industriële uitrusting wordt vernieuwd, de huisvesting gemoderniseerd, oude wijken worden gesloopt, de economische infrastructuur krijgt een nieuw gezicht".

De laatste stille getuigen van de 19e eeuwse voorspoed, de steenkolenmijnen, metaal- of scheikundige fabrieken, opslagplaatsen, haveninstallaties, kanalen en spoorwegen verdwijnen automatisch, evenals de arbeiderstehuizen die er de minder mooie kanten van uitmaakten".

en verder : "Industriële archeologie heeft geen zin, indien men er niet in slaagt een minimum aan relikten te bewaren, bij voorkeur in hun natuurlijk kader. De publieke opinie, lokale verenigingen en privé-initiatieven moeten hun bijdragen leveren : inventariseren, meewerken aan een systematische studie, bewaren wat kan bewaard worden".

Zoals men ziet een gans programma. Inderdaad het laat ons even realistisch worden als men weet dat België in het begin van de 19e eeuw het eerste land was om Engeland te volgen in de industriële revolutie. Men kan hier vragen laten rijzen zoals : Hoe werkte een mijn in 1820, een mechanisch weefgetouw in 1830, een stoommachine in 1850? Moet hier of daar géén heel bijzondere werkplaats bewaard blijven? Moeten alle terrils als typisch, landschapskenmerk uit de Boringe of de Kempen verdwijnen?

Onder het motto "Maak uw industrieel patrimonium bekend" is de campagne die gevoerd wordt in het kader van het Europees Jaar van het Bouwkundig erfgoed. Leden van "De Plate" wilt U ook om U heen kijken en melden van welke oude industrie-gebouwen er foto's bestaan of zouden dienen gemaakt te worden.

O.V.

CATALOGUSSEN

1. Naar aanleiding van de rondreizende tentoonstelling "25 jaar monumentenzorg in West-Vlaanderen" heeft het Provinciaal Bestuur een rijk geïllustreerde Catalogus opgesteld door Luc Devliegher gepubliceerd.
Te bestellen door storting van 400 Fr. op rek. nr. 000-0019013-00 van de Provincie West-Vlaanderen, Culturele Aangelegenheden, Brugge.
2. Het Musée international du carnaval et du masque te Binche heeft een geïllustreerde catalogus "Le masque dans la tradition européenne, rédigé sous la direction de Samuel Glotz uitgegeven, dit naar aanleiding van de tentoonstelling die te Binche plaats had van 13/6 tot 6/10. Deze catalogus (474 blz., geïll.) is bij M. Boussard, Hôtel de Ville de Binche. Kostprijs 200 Fr.

O.V.

EDWARD VLIETINCK

Eens te meer heeft V.V.F. Voorzitter Eddy Van Haverbeke zijn woord gehouden tegenover de talrijke intekenaars op de herdruk van Vlietinck's: "Het oude Oostende en zijn Driejarige Belegering". Beloofd tegen eind november werd de anastatische herdruk aan de pers en genodigden op 22 november gepresenteerd. Op initiatief van de v.z.w. "De Kinkhoorn" werd tevens overgegaan tot de oprichting van een "Edward Vlietinck-Stichting".
Het boek is in de boekhandel te koop aan 925 Fr.

80 JAAR GELEDEN

Na de vergadering met Jef nog even binnengewipt bij de Witten van de Kaai. Deze vraagt ons of we het ook op de radio gehoord hebben dat een Oostendse politiecommissaris met gans zijn familie naar het hospitaal werd overgebracht, wegens een vergiftiging na het eten van appelmoes uit een koperen ketel.

-welke commissaris ?

-weet ik niet meer, je weet wel hoe het in een café gaat, je hoort met moeite de naam, enz.

Wij maar raden. We konden toch bijna al de politie-officieren van Oostende met naam aanduiden.

Een drinkebroer onderbrak ons echter "Maar er zijn er véél meer. Minstens 10 of 15 commissarissen en elk heeft twee adjuncten en als je me niet gelooft moet je maar eens de deuren op 't stadhuis met al hun namen er op gaan tellen".

Hoe langer het duurde, hoe meer deuren en hoe meer commissarissen er in Oostende bleken te zijn. Het politiekorps zag zijn aantal bij iedere pint stijgen met 50 man. Toen het bijna 500 was is hij het afgestapt. Intussen waren wij niet wijzer geworden. 's Anderendaags vernamen we echter dat op de radio geregeld stukjes uit oude kranten voorgelezen worden. Het betrof hier politiecommissaris Carette die 80 jaar geleden door voedselvergiftiging overleed, wat Jef deed zeggen "Voor het laatste nieuws van 80 jaar geleden moet ge naar de Witten van de Kaai gaan !".

O.V.

PRENTKAARTEN VAN HET MUSEUM VAN "DE PLATE".

Bezit U reeds de reeks van drie mooie prentkaarten van ons Museum ? Sommige leden gebruiken deze tevens als originele Kerst- of Nieuwjaarkaarten. (De reeks van 3 kost 20 Fr.)

BROEK VAN BERTHA

In onze nummers 3 en 4 van onze eerste jaargang waren wij op zoek naar de herkomst en betekenis van het woord: BERTHA'S BROEK, naam die gegeven werd aan de zeildoeken trechter die gebruikt wordt om wind in het ruim te jagen. Nu heb ik bij het kruiswoordraadselen (weekendpuzzel nr. 293 in Het Volk van 15/16 november 1975) te doen gehad met dit tuig. De vraag luidde "verplaatsbare luchtkoker van zeildoek met twee windvangers". De oplossing: "broek van Bertha".

Ik heb dan verder een beetje gezocht in woordenboeken en woordenlijsten. Noch broek, noch Bertha is te vinden bij Bly. Maar in het groot woordenboek van R.K. Kuipers (1901) vond ik onder broek onder meer de scheepsterm: "rondte van sommige zeilen aan voorlijk of hijsch en aan onder of voetlijk", verder: "bekleding van zeildoek".

Noch in 't Engels, Duits of Frans vond ik termen in verband met windvang die iets met broek te maken hebben. Nu is de vraag: is die "broek van Bertha" een Nederlandse term (bekend begin 1900 in Nederland, zie Kuipers op cit.) en heeft die benaming waarlijk iets te maken met een vrouwenbrek?

JHK.

WAARSCHUWING AAN VERZAMELAARS

Nu naar alle waarschijnlijkheid de sigarenbandjes tot het verleden zullen behoren, want de fabrikanten zouden gezamenlijk besloten hebben er geen meer te vervaardigen, willen we het even hebben over een mededeling over de fiscale bandjes.

Enkele tijd terug lazen we in een krant het volgende: Inzameling van fiscale sigarenbandjes is verboden.

Volgens een mededeling van het Ministerie van Financiën verzamelen in verscheidene streken van het land welmenende personen fiscale bandjes en fiscale sluitzegels afgenomen van sigaren of van de verpakking van tabakswaaren. Het doel is ze aan te bieden aan liefdadige instellingen voor blinden en andere gebrekkigen.

Men zou hen namelijk hebben voorgespiegeld, dat die instellingen in ruil daarvoor een geleidehond, een rolstoel of een invalidenwagentje schenken. Dit is, aldus de mededeling, een louter verzinsel.

De liefdadige instellingen worden dan ook overstelpt met fiscale kentekens die zij niet kunnen gebruiken. Wat erger is, wie gebruikte fiscale bandjes verzamelt, overtreedt de accijsreglementering en stelt zich bloot aan vervolgingen.

O.V.

OUDE NUMMERS "DE PLATE"

Er zijn nog enkele oude nummers van ons tijdschrift "De Plate" in het Museum te bekomen. Zijn nog ter beschikking aan 25 Fr. per nummer:

- 1ste jg. (1971-72) : nrs 2, 4, 5, 6 ;
- 2de jg. (1972-73) : nrs 1, 3, 6 ;
- 3de jg. (1973-74) : nrs 1, 3, 4, 5, 6, 6bis ;
- 4de jg. (1974-75) : nrs 1, 2, 4, 5, 6, 7.

TOT 1976

Ons volgend nummer (nr. 5 van de 5de jaargang) zal U in de eerste helft van januari 1976 toegezonden worden.

We hopen dat al onze leden ons na een prettig kerstverlof ons terug zullen mogen lezen. Inmiddels een gelukkig en vrolijk Nieuwjaar!